

บทที่ 8

แผ่นดิน

แผ่นดินมีสิทธิรับมรดก แต่ไม่ถือว่าแผ่นดินเป็นทายาท เพราะแผ่นดินก็คือรัฐ รัฐไม่ใช่นิติบุคคลฉะนั้น จึงไม่อาจเป็นทายาทได้ การรับมรดกของแผ่นดินเป็นการรับมรดกโดยผลของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 1753 ว่า “ภายใต้บังคับแห่งสิทธิของเจ้าพนักงานมรดก เมื่อบุคคลใดถึงแก่ความตายโดยไม่มีทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรม หรือการตั้งมูลนิธิตามพินัยกรรม มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่แผ่นดิน”

มาตรานี้หมายความว่า ผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้แก่บุคคลใดและไม่ได้ทำพินัยกรรมตั้งมูลนิธิ ทั้งไม่มีทายาท ไม่มีผู้สืบสันดานของทายาทที่จะรับมรดกแทนที่ หรือสืบมรดกโดยประการอื่น ทรัพย์มรดกนั้นเป็นอันตกแก่แผ่นดิน

ที่ว่าไม่มีทายาท ไม่มีผู้สืบสันดานของทายาทที่จะรับมรดกแทนที่หรือสืบมรดกโดยประการอื่นนั้น หมายความว่า ไม่มีบุคคลดังกล่าวนั้นอยู่เลยรวมตลอดถึงมีบุคคลดังกล่าวนั้นอยู่แต่เสียไปซึ่งสิทธิในมรดกด้วย ไม่ว่าจะโดยถูกกำจัด ถูกตัดหรือสละมรดกก็ตาม

ในกรณีเจ้ามรดกไม่มีทายาทไม่มีผู้รับมรดกแทนที่หรือผู้สืบมรดกประการอื่น แต่ได้ทำพินัยกรรมไว้ หากทรัพย์ใดอยู่นอกพินัยกรรมทรัพย์สินนั้นก็ตกทอดแก่แผ่นดิน

เมื่อแผ่นดินเป็นผู้รับมรดก ย่อมรับไปทั้งทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบนั้น ถ้าเจ้ามรดกมีหนี้ หนี้นั้นก็ตกทอดแก่แผ่นดิน เจ้าพนักงานมรดกย่อมมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์มรดกที่ตกทอดแก่แผ่นดินได้ แต่แผ่นดินไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สินที่ตกทอดแก่แผ่นดินนั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 581/2508 เมื่อบุคคลใดตาย ทรัพย์สินของผู้ตายย่อมตกแก่ทายาท ถ้าไม่มีทายาทโดยธรรม หรือผู้รับพินัยกรรมหรือการตั้งมูลนิธิตามพินัยกรรม มรดกของผู้นั้นตกทอดแก่แผ่นดิน

